

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ ТА ЕКОНОМІКИ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О. Б. Жильцов
_____ 2016р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Економіка та зовнішні зв'язки України

Напрямок підготовки 6.030205 «Країнознавство»

6.030204 «Міжнародна інформація»

інститут, факультет, відділення Факультет інформаційних технологій та управління

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>3139</u>	
(підпис) <u>Жильцов</u>	(прізвище, ініціали)
« »	20 <u>16</u> р.

2016-2017 навчальний рік

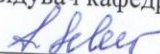
Робоча програма **Економіка та зовнішні зв'язки України** для студентів галузі знань галузі знань 0302 «Міжнародні відносини» напряму підготовки 6.030204 «Міжнародна інформація», 6.030205 «Країнознавство»

Розробник:

Рамський Андрій Юрійович, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів та економіки факультету Інформаційних технологій і управління Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів та економіки
Протокол від « 28 » серпня 2016 року № 1.

Завідувач кафедри

(підпис)

Зеліско І. М.
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 1,5	Галузь знань 0302 «Міжнародні відносини»	<u>Нормативна</u> (за вибором)	
	Напрямок підготовки 6.030204 «Міжнародна інформація», 6.030205 «Країнознавство»		
Модулів – 1	Спеціальність: – _____	Рік підготовки	
Змістових модулів – 4		4-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 54		7-й	-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 8 самостійної роботи студента – 8	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	12 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	год.
		Індивідуальна робота:	
		0 год.	год.
		Самостійна робота:	
		29 год.	год.
		Модульний контроль:	
		3 год.	год.
		Вид контролю:	
<i>Залік</i>			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 0,8

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сформуувати у студентів систему теоретичних знань про сучасний стан і просторово-часові особливості зовнішньоекономічних зв'язків України. Розкрити значення зовнішньої торгівлі у соціально-економічному розвитку території, а також закласти навички практичного застосування отриманих знань.

Завдання вивчення курсу студентами:

- вивчити теоретико-методичні основи зовнішньоекономічних зв'язків;
- виявити умови та фактори формування та розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України;
- ознайомитися з сучасною зовнішньоекономічною політикою країни та системою регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні;
- провести аналіз експортно-імпоротної діяльності, охарактеризувати особливості географічної та товарної структури зовнішньої торгівлі України товарами та послугами, виявити країни, з якими України має найтісніші зовнішньоторговельні зв'язки;
- охарактеризувати інвестиційні зв'язки України з іншими країнами світу та показати їх значення для розвитку економіки держави;
- визначити регіональні відмінності у розвитку зовнішньоекономічної діяльності України;
- окреслити проблеми та перспективи інтегрування економіки України у світове господарство.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- сутність зовнішньоекономічних зв'язків та зовнішньоекономічної діяльності, види зовнішньоекономічних зв'язків за напрямом торговельного потоку та структурною ознакою, блоки та елементи територіальної системи зовнішньоекономічних зв'язків, показники функціонування зовнішньоекономічної системи країни;
- особливості зовнішньоекономічної стратегії України, сутність експортної та імпоротної політики держави, проблеми та перспективи співробітництва України з країнами світу;
- фактори розвитку зовнішньої торгівлі товарами країни, особливості динаміки експортно-імпоротної діяльності держави, регіональні відмінності зовнішньої торгівлі товарами України, товарну та географічну структуру експорту та імпорту товарів, головні торговельні партнери України;
- сутність міжнародних послуг, передумови розвитку зовнішньої торгівлі послугами України, динаміку експорту та імпорту послуг країни, у т. ч. за видами діяльності, особливості географічної структури експортно-імпортних операцій послугами, регіональні відмінності у зовнішній торгівлі послугами країни;
- визначення поняття „іноземні інвестиції”, динаміку надходження іноземних інвестицій в економіку держави, регіональні особливості інвестування

країни, специфіку іноземного інвестування за видами економічної діяльності та за країнами світу, проблеми у сфері залучення іноземних інвестицій та перспективи розвитку інвестиційних зв'язків України.

Уміти:

- розкривати сутність основних термінів, понять та категорій курсу, застосовувати конкретні методи дослідження зовнішньоекономічних зв'язків;
- характеризувати особливості формування та розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України;
- проводити аналіз основних форм зовнішньоекономічних зв'язків України;
- розкривати зміст зовнішньоекономічної політики та системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні;
- виявляти регіональні відмінності у розвитку експортно-імпортової та інвестиційної діяльності країни;
- виявляти головні проблем та перспективи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ХАРАКТЕРИСТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

1. Передумови формування і розвитку економіки України

Визначення поняття природно-ресурсний потенціал України. Компонентна структура природно-ресурсного потенціалу. Земельні ресурси. Водні ресурси. Мінеральні та паливно-сировинні ресурси. Лісові та рекреаційні ресурси. Оцінка ресурсної забезпеченості України. Характеристика основних проблем пов'язаних з використанням природно-ресурсної бази.

Населення і трудовий потенціал України. Природний та механічний рух населення. Вплив міграції населення на трудовий потенціал. Статеві-вікова структура населення України. Основні ознаки демографічної кризи та шляхи її подолання. Процеси урбанізації. Економічно-активне населення. Інтелектуальний потенціал населення України.

Науково-технічний і інноваційний потенціал. Визначення поняття «наукоємність продукції». Поняття науково-технічного потенціалу та науково-технічної революції. Затрати на науково-технічний розвиток. Стратегія та політика розвитку наукоємних технологій в Україні.

2. Основні напрями трансформації економіки при переході до ринку

Визначення транзитології, як науки. Типи національних економік. Характерні риси командно-адміністративної системи України кінця 80-х років. Умови переходу національного господарського комплексу (НГК, або національної економіки) України до ринкової економіки. Етапи переходу України до ринкової економіки.

Внутрішні та зовнішні економічні шоки початку 90-х років. Їх вплив на економіку України. Структурна трансформація та її наслідки. Шляхи реформування власності. Приватизація. Орієнтири і пріоритети економічної політики України

3. Макроекономічні регулятори економіки

Основні макроекономічні показники. Особливості відтворення ВВП, його динаміка і структура. Формування, динаміка і використання національного доходу.

Промислова політика України. Функціональна та територіальна структура промисловості. Основні галузі промисловості, їх співвідношення. Характеристика паливно-енергетичної, металургійної, хімічної, легкої промисловості, машинобудування.

Аграрна політика. Розвиток рослинництва і тваринництва. Шляхи подолання кризи в сільському господарстві. Соціально-економічні та екологічні аспекти розвитку сільського господарства. Види сільськогосподарських підприємств. Розвиток фермерства. Порівняння сільськогосподарської політики України та ЄС.

Монетарна політика і формування банківської системи. Особливості формування бюджету. Рівні банківської системи. Типи банків. Функції банків і банківської системи. Депозитні гроші. Становлення та розвиток банківської системи України. Класифікація згідно з Нацбанком. Банки з іноземним капіталом. Проблеми банківської системи України.

Основні напрямки сервітизації економіки.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

4. Чинники формування зовнішньоекономічної політики України

Концептуальні засади зовнішньоекономічної політики. Поняття зовнішньоекономічної політики. Принципи і шляхи її формування. Зовнішні та внутрішні чинники, які визначають зовнішньоекономічну політику держави. Зовнішні зв'язки — вихідна основа зовнішньоекономічного сектора. Сутність і структура зовнішніх зв'язків. Зовнішньоекономічні зв'язки країни. Місце і роль зовнішньої торгівлі в структурі зовнішньоекономічних зв'язків. Теорії зовнішньої торгівлі. Теорія конкурентних переваг М. Портера. Принципи і методи розрахунків ефективності зовнішньоекономічних зв'язків.

Сутність державної зовнішньоекономічної політики. Цілі зовнішньоекономічної політики в трансформаційній економіці. Загальні (зростання економічного добробуту, зайнятість населення, монетарна стабільність, активний зовнішньоторговельний баланс) і спеціальні цілі. Проміжні цілі постсоціалістичної зовнішньоторговельної політики. Чинники формування зовнішньоекономічної політики. Пріоритети державної зовнішньоекономічної політики. Інструменти державної зовнішньоекономічної політики. Економічні й адміністративні інструменти. Митні тарифи, імпорتنі депозити, пільгові кредити, гарантії, субсидії, ембарго, ліцензування. Головні напрями розвитку державної зовнішньоекономічної політики.

Геополітика як наукова дисципліна. Р.Челлен, Ф. Ратцель. Геополітичні доктрини ХХ ст. Вклад українських вчених у розвиток геополітики. Геополітичні пріоритети України.

Механізми регулювання зовнішньоекономічної політики. Етапи формування зовнішньоекономічної політики України. Умови й принципи зовнішньоекономічної стратегії України. Складові системи зовнішньоекономічної стратегії нашої держави. Механізм реалізації зовнішньоекономічної стратегії України (основні державні органи, закони й нормативні акти).

5. Особливості розвитку зовнішньої торгівлі України

Зовнішньоекономічні пріоритети (утвердження відкритої економіки, ліквідація платіжного дефіциту, правова основа залучення зарубіжних інвестицій, експортоорієнтована стратегія розвитку економіки, лібералізація сфери зовнішньоекономічних зв'язків тощо). Роль зовнішньої торгівлі в економічному розвитку України. Місце країни на світовому ринку товарів і послуг. Територіальні й галузева структури зовнішньої торгівлі України товарами та

послугами. Шляхи вдосконалення структури зовнішньої торгівлі. Загальна характеристика експортного потенціалу України. Сучасні тенденції розвитку та структура експортного потенціалу. Пріоритети розвитку експортного сектора. Агропромисловий потенціал. Військово-промисловий потенціал. Транспортно-транзитний потенціал. Формування експортоорієнтованої зовнішньої економіки.

Формування інтеграційної стратегії України. Чинники участі країни в міжнародному поділі праці та передумови інтеграції (політико-правові, економічні, соціально-культурні, інфраструктурні). Формування чинників інтеграції (внутрішньоекономічні та зовнішньоекономічні). Вибір економічної інтеграції. Становлення інтеграційних пріоритетів національної економіки України. Поле регіональних інтеграційних пріоритетів.

6. Україна і міжнародні економічні організації

Характеристика міжнародних економічних організацій. Особливості взаємовідносин України і МЕО

Історія створення Світової організації торгівлі. Основні відмінності між ГАТТ і СОТ. Лібералізація торгівлі в рамках СОТ. Шлях України до Світової організації торгівлі. Аналіз переговорного процесу. Етапи приєднання, переговори, зобов'язання.

Наслідки вступу до СОТ для секторів української економіки. Наближення українського законодавства до норм і принципів СОТ. Проблеми адаптації. Обґрунтування економічної ефективності вступу до СОТ.

Співпраця України з Економічною та соціальною радою ООН. Спеціальні програми в структурі ООН.

Міжнародні фінансові спеціалізовані утворення ООН. Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Міжнародний валютний фонд. Співпраця України та МВФ – аналіз ефективності. Міжнародна фінансова корпорація. Багатостороннє агентство гарантій інвестицій. Міжнародна асоціація розвитку. Європейський банк реконструкції та розвитку.

5-6. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I <i>ХАРАКТЕРИСТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ</i>		
1	Передумови формування і розвитку економіки України	
2	Основні напрями трансформації економіки при переході до ринку	2
3	Макроекономічні регулятори економіки	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II <i>ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ</i>		
4	Чинники формування зовнішньоекономічної політики України	2
5	Особливості розвитку зовнішньої торгівлі України	2
6	Україна і міжнародні економічні організації	2

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I <i>ХАРАКТЕРИСТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ</i>			
1	Передумови формування і розвитку економіки України	4	5
2	Основні напрями трансформації економіки при переході до ринку	4	5
3	Макроекономічні регулятори економіки	4	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II <i>ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ</i>			
4	Чинники формування зовнішньоекономічної політики України	6	5
5	Особливості розвитку зовнішньої торгівлі України	5	5
6	Україна і міжнародні економічні організації	6	5
Разом		29	30

9. Методи навчання

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни «Економіка та зовнішньоекономічні зв'язки України» використовуються наступні навчальні технології:

Словесні: розповідь-пояснення, бесіда, лекція, диспут, семінари–дискусії, обговорення, мозкова атака.

Наочні: схеми, таблиці, слайди, презентації,

Практичні: робота в малих групах, вправи, практичні роботи, реферати

10. Методи контролю

1. Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Економіка та зовнішньоекономічні зв'язки України» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

2. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 11.1, табл. 11.2.

Таблиця 11.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій (6 занять по 1 балу)	6
2.	Відвідування практичних занять (5 занять по 1 балу)	5
3.	Робота на практичних заняттях (3занять, але з розрахунку на можливість викладача опитати студентів –9 відповідей по 10 балів)	30
4.	Написання тестових перевірних робіт (3 роботи по 10 балів)	30
5.	Модульні контрольні роботи (1, 2 по 25 балів)	50
6.	Самостійна робота (6 робіт по 5 балів)	60
Підсумковий рейтинговий бал		181
Коефіцієнт переведення рейтингу у 60-бальну шкалу		1,81

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

➤ **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	100
10	10	10	10	10	10	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

MK1, MK2 – модульні контрольні роботи.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Рейтингова оцінка	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень

		знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни, складена за змістовими модулями.
2. "Страховання": конспект лекцій.
3. Засоби діагностики знань: МКР, ситуаційні вправи, тести для поточного та підсумкового контролю, таблиця рейтингових балів на усі види навчальної діяльності студента при вивченні курсу.
4. Пакет візуального супроводу дисципліни.

12. Рекомендована література

Базова

1. І.М. Школа, І.В. Бабінська та ін. Економіка України в умовах глобалізації. - Чернівці: Книги – XXI, 2010р. – 528 с.
2. Хомяков В. І., Бакум І. В. Економіка сучасної України. - Навчальний посібник, - К:Кондор, 2009р. – 426 с.
3. А.П. Голиков, Н.А.Казакова, О.А.Шуба. Економіка України: Навч. посібник. – К: Знання, 2009 – 286с.

Допоміжна

- 1.Тенденції і пропорції розвитку економіки України/ за ред.. В.Ф. Бесєдіна. – К.:2005
2. Чернюк, Л. Г. Економіка регіонів (областей) України: навчальний посібник / Л. Г. Чернюк, Клиновий Д.В. - К. : ЦУЛ, 2002. - 644 с.
3. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник., Новицький В.С.— К.:КНЕУ,2003
4. Международная экономическая деятельность Украины: Учебное пособие/ ред. Зиновьев Ф.В. – Симферополь, 2005.
5. Макогон Ю.В., Орехова Т.В. Глобализация и Украина в мировой экономике». – Донецк, 2004.
- 6.Зубець М.В., Панасюк Б.Я. Актуальні проблеми економіки України. – К.: 2004.
7. Дергачев В. «Геоэкономика Украины» - Одеса, 2002.
8. Економіка України в ХХІ столітті: ретроспектива і перспектива: Доповіді асоціації вчених-економістів Львова. – Львів, 2002.
9. Федоренко В.Г. Іноземне інвестування економіки України. – К: 2004 р. - 272 с.
- 10.Економіка України: підсумки перетворень та перспективи зростання /За ред. Гейця В.М. /НАН України; Ін-т економ. прогнозування. - К., 2000. - 432 с.
11. Селезньов, В. В. Основи ринкової економіки України: підручник / В. В. Селезньов. - К. : А.С.Т., 2006. - 688 с.
12. Клиновий, Д. В. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка України: навчальний посібник / За наук. ред. Л.Г. Чернюк. - К. : Центр навчальної літератури, 2006
13. Качан Євген Петрович, Розміщення продуктивних сил України: Підручник для студ. вищ. навч. закл. / Євген Петрович Качан, та ін.; За ред. Є. П. Качана3-тє вид. Київ: Видавн. Дім" Юридична книга", 2004. - 551 с.
14. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / В. М. Геєць, та ін.; За ред. В. М. Гейця; НАН України, Ін-т економ. Прогнозування Київ: Фенікс, 2003.

15. Алимов О. М., та ін.. Економічний розвиток України: інституціональне та ресурсне забезпечення: Монографія - НАН України, Об'єднаний ін-т економіки, К., 2005. - 540 с.

16. Лісовська Олена Леонідівна; Економічна політика і економічна безпека України: Навчальний посібник / Нац. акад. служби безпеки України, К., 2003. - 182 с.

17. Малик Ярослав Йосипович, та ін.. Економічна безпека України: внутрішні та зовнішні чинники: Навч. посібник для вищ. навч. закл. / За заг. ред. Я. Й. Малика; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, та ін., Львів, 2002. - 255 с.

18. Економіка України: десять років реформ / За редакцією З.Ватаманюка і С.Панчишина. - Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. - 496с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Держкомстату України – Доступно з: www.ukrstat.gov.com.ua
2. USA foreign trade statistic - <http://www.stat-usa.gov/tradtest.nsf>
3. Офіційна веб-сторінка Міністерства економіки України – Доступно з: <http://www.me.gov.ua>
4. Офіційна веб-сторінка Світової організації торгівлі - Доступно з: <http://www.wto.org>

IV. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 54 год., лекції – 12год., семінарських – 10 год., самостійна робота –29 год., підсумковий контроль – 2год.

Тиждень	I	II	III	IV		
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		
Назва модуля	ХАРАКТЕРИСТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ			ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ		
Теми лекцій	Передумови формування і розвитку економіки України	Основні напрями трансформації економіки при переході до ринку	Макроекономічні регулятори економіки	Чинники формування зовнішньоекономічної політики України	Особливості розвитку зовнішньої торгівлі України	Україна і міжнародні економічні організації
Теми семінарських занять	Передумови формування розвитку економіки України	Основні напрями трансформації економіки при переході до ринку	Макроекономічні регулятори економіки	Чинники формування зовнішньоекономічної політики України	Особливості розвитку зовнішньої торгівлі України	Україна і міжнародні економічні організації
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		
	Коефіцієнт приведення навчального рейтингу студентів у 100-бальну шкалу – 1,81					
Разом	181					